расположенный на расстоянии около 50 м от источника загрязнения (закрытые теплицы ТК «Берестье»), оказывается большое антропогенное воздействие, на пруд «Зеркалка», расположенный на расстоянии около 500 м от источника загрязнения, влияние с/х предприятия практически не ощущается. Таким образом, экологическое состояние водоемов зависит от степени эвтрофирования и удаленности от источника загрязнения грунтовых вод.

Практическое применение полученных результатов. Изучение экологического состояния водоемов открывает возможности практического решения многих задач по определению степени влияния сельскохозяйственного предприятия на водоемы, возможности их эксплуатации, а так же защиты окружающей среды от воздействия загрязняющих водные объекты веществ.

УЯЎЛЕННЕ БЕЛАРУСАЎ ПРА РУСАЛКУ

Л. А. Грыгарук (студэнт I курса)

Праблематыка. Старажытны чалавек уяўляў, што ўсё вакол яго такое ж жывое, як і ён сам, што прырода таксама мае душу. Характэрна дзейснае ўспрыняцце наваколля. Апісанне падзей і іх тлумачэнне магло мысліцца толькі як дзеянне і па неабходнасці прымаць форму аповяду. Адным са значных вобразаў такіх дамінантных аповедзяў з’яўляецца русалка. Уяўленні пра гэта і сітуацыйныя і яе вобраз адлюстраваны таксама ў розных відах мастацтва.

Мэта працы. Вызначыць семантыку і функцыянальнасць вобраза русалкі ў беларускай традыцыйнай мадэлі свету. Вызначыць спецыфіку беларускіх уяўленняў пра генезіс русалак, высвятленне сувязі выявы русалкі з каляндаром, з абраднасцю "правадоў"; спроба супастаўляльнага вывучэння матэрыялаў павер'яў з дадзенымі абрадавымі "русальнымі" традыцыямі; сістэматызацыя малавывучаных звестак аб сувязі русалак з раслiннасцю; і нарэшце, уводзіны ў навуковы ужытак новых палявых матэрыялаў з зоны Палесся, якія збіраліся па адзінай праграмы і з улікам досыць густой сеткі даследуемых пунктаў.

Аб'ект даследвання. Зацікаўленне да русалкі як міфалагічнага персанажа: да яго вобраза, генезісам, сувяззю выявы русалкі з календаром, з абраднасцю “правадоў”, з раслiннасцю.

Выкарыстаныя методыкі. Сістэмны падыход, метад аналізу, метад класіфікацыі.

Навуковаянавізна. Быў сістематызаваны вобраз русалкі як міфалагічны персанаж у вераваннях беларусаў.

Атрыманыя вынікі. У выніку былі ахарактарызавана дэманалогія ў цэлым. Разгледжаны беларускія нячысцікі, такія як Сатана, Чорт, Люцыпар, Сатон, Анцыпар, Д’ябал. А таксама нячысцікі будынку сядзібнага комплексу: у хляве жыве хлеўнік, у доме – дамавік, у лазні – лазнік, на гумне – гуменнік, на пуні – пуннік, на полі – палявік, у лесе – лесавік (лешы), у самых глухіх гушчарах жыве пушчавік, ля вадаёмаў – вадзянікі, у балотах – балотнікі, багнікі, аржанікі, назвы якіх звязаныя з відам балота і г. д.

Былі акрэсленыя асноўныя функцыі русалак. У асноўны набор карысных і дрэнных дзеянняў, якія прыпісваюцца русалкам уваходзіць: палоханне,

праследаванне людзей, тапленне, зашмальцоўванне козытам, псаванне пасеваў і г. д. Па матэрыялах паўднёварускіх павер’яў, русалкі насыпаюць на палі буры, ліўні, град; там, дзе яны бегалі і гарэзавалі, трава расце гушчэй і зяляней, і там хлеб народзіцца багацей.

Быў разгледзены абрад “Правады русалкі”. У гэтым абрадзе русалку “палілі”, “тапілі”, “закупоўвалі” на могілках, “праганялі” і “хавалі”. Былі выяўлены формы і атрыбуты пераапранання, такія як вянкі і іншая зяляніна. Дзяўчаты апраналі белую вопратку або былі паўаголены, некаторых апраналі ва ўборы нявесты.

Практычнае прымяненне атрыманых рэзультатаў. Практычная значнасць працы заключаецца ў тым, што матэрыялы даследавання могуць быць выкарыстаны пры вывучэнні на занятках па міфалогіі ў ВНУ, а таксама пры падрыхтоўцы да факультатыўных заняткаў у ВНУ і школах, гімназіях, ліцэях.

СЕМАНТЫКА-СТЫЛІСТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ЧУЖОГА МАЎЛЕННЯ Ў “ПАЛЕСКАЙ ХРОНІЦЫ” І. МЕЛЕЖА

К. П. Маслаў (студэнт I курса)

Праблематыка. У беларускім мовазнаўстве распрацоўкай метадалогіі лінгвааналізу мастацкіх тэкстаў займаліся Ф. М. Янкоўскі, Т. М. Малажай, У. П. Лепешаў, М. В. Абабурка і многія іншыя, чые імёны вядомыя далёка за межамі краіны. Аднак вывучэнне мастацкіх твораў вельмі часта абмяжоўвалася аналізам вобразна-выяўленчых лексічных сродкаў. Семантыка-стылістычныя асаблівасці мовы пісьменнікаў заставаліся па-за ўвагай даследчыкаў, таму сёння навукова-запатрабаванымі з’яўляюцца распрацоўкі аднаго з самых складаных пытанняў сучаснага мовазнаўства – вывучэнне суб’ектыўнай мадальнасці мовы мастацкіх твораў і стылю пісьменнікаў на семантыка-сінтаксічным узроўні, што абумоўлена каштоўнасцю іх вынікаў. У нашай працы мы звяртаемся да вызначэння суб’ектыўнай мадальнасці мовы мележаўскіх твораў,да вызначэння дадатковых значэнняў, звязаных з перадачай адносін моўцы, да таго, што ён гаворыць.

Мэта даследавання. Вызначыць семантыка-стылістычныя асаблівасці выкарыстання чужой мовы ў творах І. Мележа; выявіць спосабы выражэння (суб’ектыўную мадальнасць) чужога маўлення ў “Палескай хроніцы” І. Мележа; вызначыць тэматычныя групы выражэння выказніка ў словах аўтара; вызначыць месца і акрэсліць ролю пісьменніка ў развіцці беларускай літаратурнай мовы.

Аб’ект даследавання – “Палеская хроніка” І. Мележа, **прадмет** даследавання – чужая мова.

Выкарыстаныя методыкі. Мэты і задачы працы абумовілі выбар метаду лінгвістычнага апісання ў якасці асноўнага.

Навуковая навізна і каштоўнасць вынікае з аналізу чужой мовы твора “Палеская хроніка” І. Мележа.

Атрыманыя навуковыя вынікі. Аналіз фактычнага матэрыялу паказвае, што ў “Палескай хроніцы” Івана Мележа выкарыстанне чужой мовы мае свае